

KULTUR

Kulturchef Lisa Irenius lisa.irenius@svd.se, Biträdande kulturchef Anders Q Björkman anders.q.bjorkman@svd.se
 Kritikredaktör Anna Ångström scen@svd.se, Litteraturredaktör Ylva Lagercrantz Spindler (vik), [Madelaine Levy litteratur@svd.se](mailto:Madelaine.Levy.litteratur@svd.se)
 Redaktör för kulturdebatt Elsa Westerstad kulturdebatt@svd.se, Konstredaktör Clemens Poellinger konst@svd.se
 Filmredaktör Elias Björkman film@svd.se, Skivredaktör Knut Brunnberg musik@svd.se

Lena Einhorn, född 1954, fick sitt stora genombrott med Augustprisbelönade "Ninas resa". Foto: Jessica Gow/TT

Den tunna isen. Hudlös berättelse som ändå lider av redovisningsplikt

Kärlek som är både underbar och brutal. Lena Einhorns autofiktiva roman handlar om en relation kantad av rädsla – och gör dessutom upp med föräldrarna Jerzy och Nina.

Litteratur | Prosa

Den tunna isen
av Lena Einhorn
508 S. NORSTEDTS

Therese Eriksson

litteratur@svd.se

Det finns en sådan vacker scen i "Den tunna isen", en där Lena Einhorn skriver om en stilla uppenbarelse; om det avgörande ögonblick då lyckan knackar på och kliver in. Upplevelsen jämför hon med hur Clarissa i filmen "Timmarna" gör samma erfarenhet: "It had seemed like the beginning of happiness." Det ser ut som början på lycka också för romanens Lena, när ångesten hon känt i närheten av sin älskade Nicki till sist släpper sitt grepp. "Jag glömmer aldrig känslan", skriver Einhorn, "den var inte

rusig, den var inte explosiv. Den var djup, och tillfredsställande. Jag älskade, utan förbehåll."

När det ser ut – och känns – som lycka, är det då lycka? Spelar det någon roll vad som händer sedan, eller hur länge tillståndet varar? Är känslor, erfarenheter och sanningar lika giltiga även om tiden ändrar, eller upphäver, dem? Sådana frågor väcks av den där scenen, av den där intensiva känslan av tillförsikt och tillfredsställelse, och av "Den tunna isen" som helhet. De väcks eftersom Lena Einhorns bok är en djupdykning i kärlekens underbarhet och brutalitet, en närgående skildring av konsten att lära sig älska och mista.

"Den här boken låg i byrålådan i många år. Så är det med en del böcker", tillkännager Einhorn på försättsbladet. Att den fått ligga till sig ett bra tag är förstärkt, till sig ett bra tag är förstärkt,

dess innehåll är av en sort som kräver viss distans; för författaren och möjligen också för omgivningen. "Den tunna isen" skiljer sig dock från majoriteten samtida autofiktions, i det att den inte gör lek och sak av författarens närmast bokstavligen likhet med huvudpersonen. Tvärtom. Det är inte någon metalitterär idé om det komplexa förhållandet mellan liv och dikt som är drivkraften här, utan något till synes enklare: att berätta som det var.

Nyckelroman kallar Einhorn sin självutlämnande berättelse, och förklarar pedagogiskt att innehållet är troget författarens minne, medan vissa sakförhållanden och personliga omständigheter ändrats: en memoar med lätt genomskinlig mask.

När Nicki kommer simmande i en idyllisk sommarsjö är det förälskelse vid första ögonkastet för

Lena. Den långa relationen med Kristin har nyligen tagit slut och hon tycks bära på den riktninglösas särskilda öppenhet för nya, utpekade vägar.

Till skillnad från Lena Einhorn ska jag prova att göra en lång historia kort: Detta är en bok om kärlek och sorg, om sjukdom och död. Lena och Nicki inleder en relation på distans, eftersom de bor i olika städer. Nickis son blir svårt sjuk samtidigt som de två kvinnorna brottas med sina olikartade men lika starka rädslor för relationer, deras förhållande är av och på, av och på, under lång tid.

I konfrontationen med de egna rådslorna ingår också, troget bokens psykoanalytiska klangbotten, att göra upp med föräldrarna. Nina och Jerzy Einhorn har båda figurerat i dotterns verk tidigare, men här letar Lena Einhorn mer explicit efter hur barn domen format hennes roll i vuxna, nära relationer; rädslan för att bli avvisad ställs mot (de bedrägliga) minnena. Det är pendlingsrörelsen mellan grävandet

i uppväxten och utvecklingen i Lenas och Nickis förhållande som är den här bokens riktiga styrka. Lena Einhorn vet med filmregissörens känsla för dramaturgi precis hur hon ska lägga upp stoffet så att driv och spänning hålls vid liv.

Det behöver den här boken. "Den tunna isen" är visserligen både befriande o-krånglig och uppskakade hudlös, men den lider också rätt rejält av vad som ser ut som en självpåtagen redovisningsplikt.

Einhorn gestaltar inte, hon renodlar inte; hon berättar *allt*, in i minsta detalj. Hon tycks förlita sig på att ordmassorna till sist ska svepa med även den skeptiska läsaren och för all del, det gör de ju.

Men, i en nyckelroman – till skillnad från en rakt upp och ner redovisande självbiografi – är gestaltningen inte sekundär, utan tvärtom avgörande. Jag berörs, roas och oroas av Lenas och Nickis kärlekshistoria, men hade förväntat mig mer av "Den tunna isen" som roman. ■